Taksa plaćena u gotovu

† DR ANTUN BAUER,
hrvatski metropolita i nadbiskup zagrebački
Naslikao Kl. M. Crnčić

OBITELJ

U ZAGREBU, 19. PROSINCA

BROJ 51 1937

OBITELJ

ILUSTROVANI TJEDNIK ZA HRVATSKU PORODICU

U ZAGREBU 19. PROSINCA 1937

IX. GODIŠTE BROJ 51

HRVATSKI METROPOLITA ZAGREBAČKI NADBISKUP DR ANTUN BAUER NA ODRU — Foto Lj. Griesbach

Nad odrom Hrvatskoga Metropolite Dra Antuna Bauera

Spjevao Dr Ferdo Rožić

Sunce, ovo naše sjajno sunce, koje s mnogo blista
Sipalo je zrake svijetla kao alem čista,
Obasjavajući rubove vijugasta nam žića, puta,
Stramputice nekud da nam stupaj ne zaluta, — —

Sunce, — ovo naše toplo sunce, koje s mnogo žara
Grijalo je potrebnike, ništa, ubogara,
Dopiralo, gdjeno stan je udarila bijeda,
Sušeć suze, i rastapajući sante leda, — —:

Sad pomrča mrklo! Sad ohladnje hladom! Crkvo, Dome, jao!
Putevima pade sjena, a na grudi mora.
Uzduž čela, nožem brige, zareza se oštra pruga.

Zavilo se sve u crno; na sve zavjes crn i težak pao.
Oko srca, kao guja, svila se je vrpca crna flora.
Kroz hrvatski grad i selo neutješna cvili tuga.

USPOMENE NA VELIKOG HRVATSKOG METROPOLITU

IZA SMRTI ZAGREBAČKOG NADBISKUPA DRA ANTUNA BAUERA 7. PROSINCA 1937.

Napisao Dr Josip Andrić

Glas o tom, da se hrvatski metropolita dr Antun Bauer, nadbiskup zagrebački, preselio 7. prosinca u $^3\!/_4$4 sata po podne u vječnost, potresla je sve hrvatske duše. Ostavio nas je najveći hrvatski velikan današnjega doba. Izgubili smo najboljeg duhovnog oca cijele drage nam Hrvatske, koja se u tuzi za njim zavila u crno.

Dok nam svima još nad njegovim odlaskom u vječni život turobne misli obuzimaju dušu, sjedim te u tihoj noći dozivajući u sjećanje sve one časove, kad me je život dovodio pred ovog velikog prvaka među hrvatskim nadbiskupima i biskupima. I puštam peru, da te časove bilježi, jer me na to goni želja, da odam počast njegovoj svetoj uspomeni, koja ostaje nezaboravna među nama. Nezaboravna i srasla s bićem sviju onih, koji su imali prilike izbliza osjetiti njegovu veliku očinsku sklonost i ljubav...

*

U Zagrebu 12. studenoga 1916.

Danas sam se bio pokloniti preuzv. gospodinu nadbiskupu dru Antunu Baueru kao novoizabrani predsjednik Hrvatskog akademskog društva »Domagoj«. Prvi put je to uopće, što sam stupio pred natpastira zagrebačke nadbiskupije. Najavio me je preč. g. Janko Barlè, urednik »Svete Cecilije« i ravnatelj nadbiskupske pisarne, koji je zacijelo nadbiskupu već bio govorio o meni, jer čim sam stupio u nadbiskupov salon, upita nadbiskup preč. Barlèa:

»Je li to onaj mlinar i muzikant?«

Izrekao sam nekoliko poklonstvenih riječi, na koje mi je nadbiskup rekao, da mu je drago, što katolički sveučilištarci, koji su ostali dosad pošteđeni od rata, i u ovo teško doba misle na ozbiljno spremanje za rad u katoličkom javnom životu. U to ime blagosliva »Domagoj« i njegove članove sa željom, da ostanu dobri i vjerni sinovi Crkve i hrvatskoga naroda, koji će, kad iza ovog strašnog svjetskog rata nastanu s Božjom pomoću i za njega bolji dani, i te kako trebati čelik-katolika među inteligencijom.

Audijencija je bila vrlo kratka. Pod jakim sam dojmom tih nekoliko minuta, što sam stajao pred hrvatskim metropolitom. Mnogo sam o njemu čuo. A sad sam prvi put u njegovoj blizini osjetio, kako je veliko njegovo očinsko srce i prema nama domagojcima...

U Zagrebu 13. lipnja 1917.

Večeras je Pero Rogulja bio kod mene. Dolazi on ovako češće u moj stan, pa onda razgovaramo o raznim pitanjima. Znadu doći i drugi. Večeras nikoga nije bilo osim nas dvojice. Razgovarali smo najviše o skorom dolasku biskupa Mahnića u Zagreb. Dolazi, da izgladi neke nesuglasice u katoličkom pokretu, da pohodi katolički đački sastanak prvi, koji se održaje od početka rata i da s nadbiskupom Bauerom raspravi pitanje katoličkog dnevnika »Novine«.

»Danas je Antunovo. Imendan i našeg nadbiskupa Bauera i biskupa Mahnića. Čestitao sam obojici. A ti?« upita me Rogulja.

»Nisam...« rekoh postiđeno. »Pa i kako bih? Tko sam ja, da bih se usudio?...«

Rogulja me nije slušao, nego je slijedeći misao, koja ga je zaokupila, rekao:

»Da, dva biskupa Antuna glavni su, na koje se oslanja naš hrvatski katolički pokret. Biskup Mahnić mu je pokretač, a nadbiskup Bauer, koji je prije rata stajao još dosta daleko od našega nastojanja, evo postaje mu sve više njegov glavni zaštitnik. Kad su na početku rata obustavljene ‚Riječke Novine', dnevnik hrvatskoga katoličkog pokreta na Rijeci, odmah je nadbiskup Bauer pod svoje okrilje primio novi naš katolički dnevnik ‚Novine', koje smo stali izdavati u njegovoj tiskari u Zagrebu. To je najveći očinski čin, što nam ga je dosad iskazao. Nikad mu toga mi iz hrvatskoga katoličkog pokreta ne smijemo

Slika lijevo:
HRVATSKI METROPOLITA NADBISKUP DR ANTUN BAUER OTKRIVA SPOMEN-PLOČU KARDINALU HAULIKU U TRNAVI U SLOVAČKOJ
22. rujna 1929.

NADBISKUP DR ANTUN BAUER NA SVEČANOJ SJEDNICI ODBORA HRVATSKOGA KNJIŽEVNOG DRUŠTVA SV. JERONIMA, ODRŽANOJ 4. LIPNJA 1933. U NADBISKUPSKIM DVORIMA U ZAGREBU U NJEGOVOJ NAZOČNOSTI KAO DRUŠTVENOG POKROVITELJA. TE JE NA TOJ SJEDNICI ODBORU PREDAO RUČNO PISMO SV. OCA PAPE PIJA XI. DRUŠTVU SV. JERONIMA, KOJIM JE NAMJESNIK KRISTOV ČESTITAO TOM ZASLUŽNOM HRVATSKOM KNJIŽEVNO-PROSVJETNOM DRUŠTVU ŠEZDESETU GODIŠNJICU NJEGOVA OPSTANKA BLAGOSLIVAJUĆI NJEGOV VELIKI KULTURNI RAD U HRVATSKOM NARODU

Na slici su s lijeva na desno: Dr Stjepan Bakšić, Dr Stjepan Markulin, Nikola Maraković († 1934.), Ljudevit Knežić, predsjednik († 1937.), nadbiskup Dr Antun Bauer († 7. II 1937.), Dr Velimir Deželić st., Dr Pavao Lončar, Dr Josip Andrić, Dr Velimir Deželić sin, Miroslav Galović († 1931.) i Dr Antun Slamić
(Foto Firšt)

zaboraviti. A ja sam uvjeren, da će zbliženje nas organiziranih katolika nadbiskupu Baueru biti što dalje to veće, te da će on postati doista naš najbolji otac. I ovaj dolazak biskupa Mahnića u Zagreb, prvi od početka rata, mnogo će tome pridonijeti...«

I još dugo mi je o tom Rogulja raspređao svoje misli i svoje velike nade...

U Zagrebu 8. listopada 1917.

Danas sam prije svog polaska na studij skolastičke filozofije na insbruškom bogoslovskom fakultetu primio od nadbiskupa Bauera svečano pismo pod br. 6248., u kojem mi piše, da će me, ako se, nakon što svršim tečaj skolastičke filozofije, odlučim nastaviti bogoslovske nauke, primiti nakon svršenih tih nauka među kler zagrebačke nadbiskupije. To mi je pismo potrebno, da mogu biti upisan na bogoslovski fakultet u Innsbrucku, kamo doduše ne polazim s nakanom, da se posvetim svećeničkom zvanju (zato ne stupam u sjemenište, nego ću biti vanjski đak, a to je jedino u Innsbrucku moguće, i studirat ću o svom trošku), ali tko zna, što može donijeti budućnost... Svakako s velikim ponosom nosim ovo pismo hrvatskog metropolite na put na svoj novi studij i ostat će mi drag amanet za cijeli život, pa ako i ne budem svećenik, služit ću Crkvi kao katolički lajik na način, koji se najviše približuje svećeničkom zvanju. Na to se osjećam u duši svojoj obvezanim nakon ovog nadbiskupova pisma...

U Morović 31. kolovoza 1918.

Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima proslavio je prekjučer pedesetu godišnjicu svog opstanka. Pišu mi iz Zagreba, da je na toj proslavi nadbiskup dr Antun Bauer kao pokrovitelj tog društva izrekao krasan govor. Nadbiskup-učenjak ističe veliku važnost ove katoličke pučke književno-prosvjetne ustanove. Žao mi je, što nisam na toj proslavi mogao biti. Osjećam posebnu sklonost prema tom društvu. Moram postati suradnikom u njegovim izdanjima. Već slijedećoj ću »Danici« poslati neke svoje pučke pripovijesti...

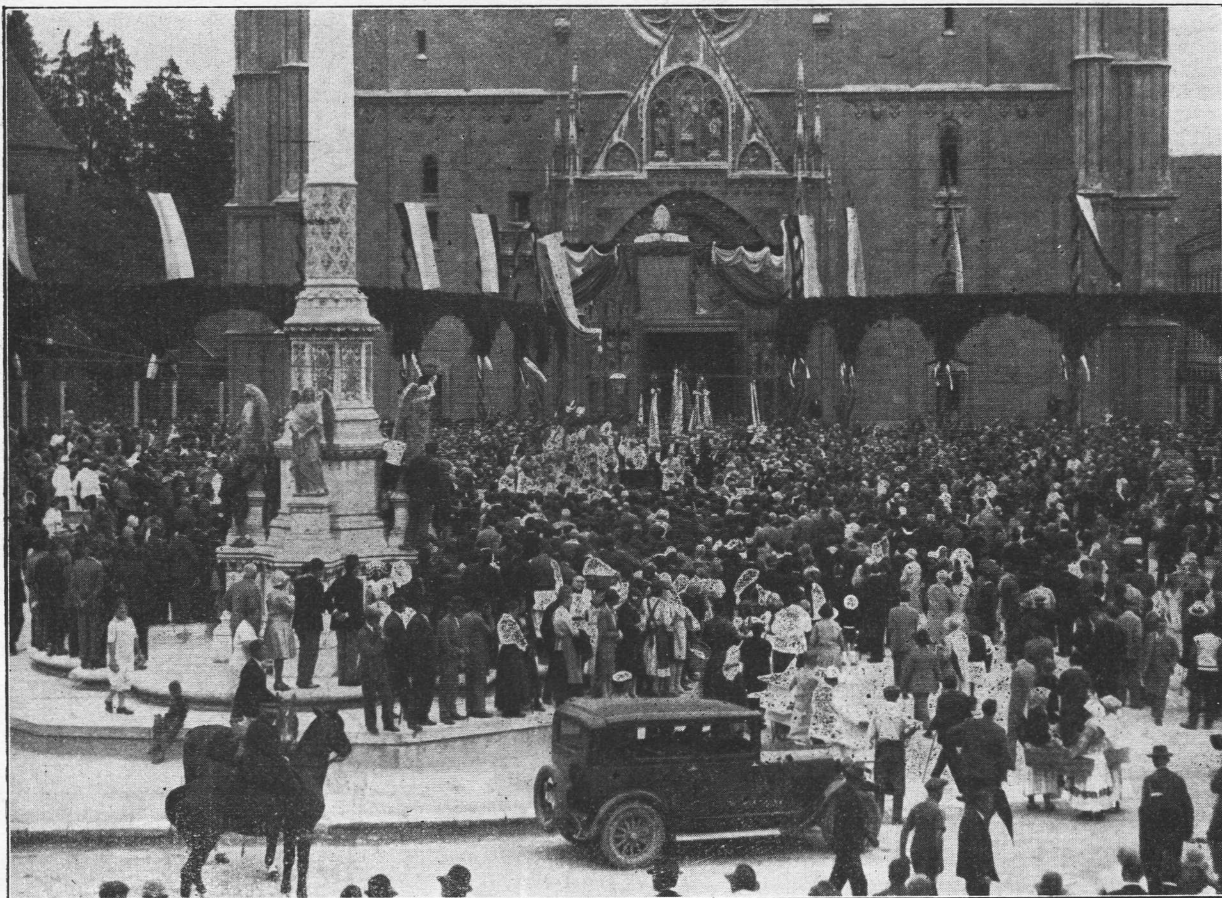
U Zagrebu 20. listopada 1919.

Pitanje katoličkog dnevnika »Narodne Politike« zadaje nam svima velikih briga. Nadbiskupska tiskara se tuži, da je dnevnik u deficitu, pa je i nadbiskup Bauer tim veoma uznemiren. Rogulja je odlučio, da se to pitanje raspravi na jednoj konferenciji, na koju bi došao i sam nadbiskup. Ta je konferencija evo i održana.

»Ti ćeš referirati pred nadbiskupom o stanju i novim planovima našeg dnevnika!« rekao mi je Rogulja. I odmah mi je stao diktirati cijeli

HRVATSKI METROPOLITA DR ANTUN BAUER NA VELIKOJ SVEČANOSTI PRIGODOM OTKRIĆA SPOMEN-PLOČE KARDINALU HAULIKU U TRNAVI 22. IX. 1929. Nadbiskup dr Bauer na slici desno između mostarskog biskupa Mišića i Andreja Hlinke, vođe slovačkoga naroda, prigodom molitve, kad je zazvonilo podne. Lijevo trnavski biskup dr Pavao Jantausch, koji je čuvši za smrt nadbiskupa Bauera među prvima poslao sažalnicu

HRVATSKI METROPOLITA DR ANTUN BAUER PODJELJUJE PRED ZAGREBAČKOM KATEDRALOM PAPINSKI BLAGOSLOV U ZAVRŠETKU EUHARISTIJSKOGA KONGRESA
16. kolovoz 1930

dosadašnji račun »Narodne Politike« te njen novi proračun.

Prije konferencije sam imao tremu: tä moram s realnim brojkama pred nadbiskupom braniti stvar, koju toliki iz najbliže njegove okoline napadaju i prikazuju u crnom svijetlu. No na konferenciji sam se dobro držao i odvažno sam branio naš dnevnik i njegov zdravi temelj za opstanak. Nadbiskup Bauer me je pozorno slušao, pažljivo slijedio sve brojke, bilježio i računao te na koncu rekao:

»Dobro ste govorili. Prema tomu bi još moglo biti i suficita...« nasmiješi se. »U to dakako ne mogu vjerovati, jer znam, što znači izdavati novine, ali svakako mi je drago, što sam čuo sada, kako ta stvar izgleda i s druge strane, a nesamo s one, s koje mi direktor moje tiskare govori...«

NADBISKUP DR ANTUN BAUER NA PROSLAVI BL. OZANE KOTORSKE U SLAVU NJENE BEATIFIKACIJE

Ta je proslava bila u Kotoru početkom mjeseca srpnja godine 1930. Na slici stupa pod baldahinom sprijeda tadanji nuncij Pellegrinetti, sada kardinal, a iza njega hrvatski metropolita dr Antun Bauer

HRVATSKI METROPOLITA NADBISKUP DR ANTUN BAUER OČEKUJUĆI DOLAZAK NUNCIJA PELLEGRINETTIJA NA ZAGREBAČKI EUHARISTIJSKI KONGRES GODINE 1930.

Na zagrebačkom kolodvoru 14. rujna 1930,

I zadovoljan napustio je nadbiskup našu konferenciju.

»Junački si se držao!« reče mi poslije konferencije Rogulja. »A pred nadbiskupom Bauerom to nije lako...«

14. prosinca 1920.

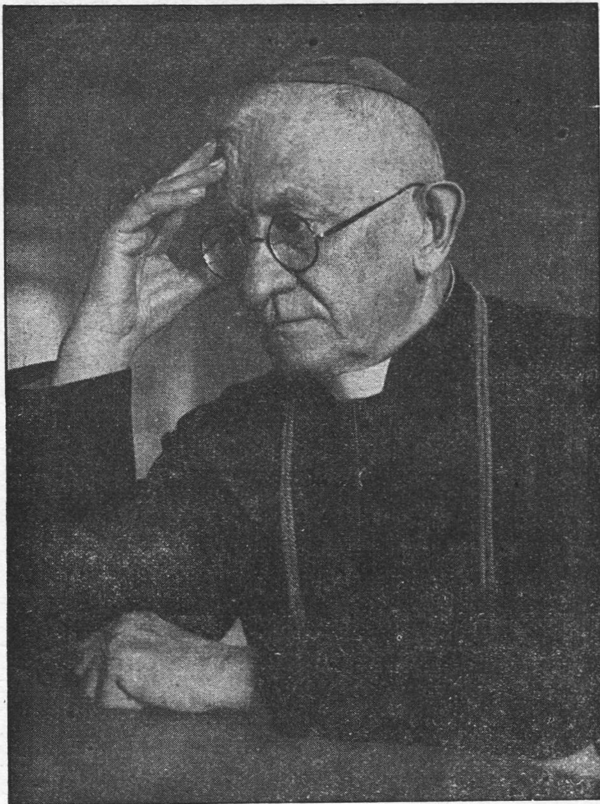
Danas je umro krčki biskup dr Antun Mahnić. Otkako se vratio iz svoga progonstva iz Italije, bolesnoga ga je primio u svoj dvor zagrebački nadbiskup dr Antun Bauer. Tu je otac hrvatskoga katoličkog pokreta proveo posljednje mjesece svoga života. Tu su dolazili k njemu na posljednje svoje pohode naši hrvatski katolički prvaci. Tu je ispustio veliku svoju dušu. Nije li Providnost tim, što je biskup Mahnić posljednja svoja djela kao otac našeg pokreta izvršavao u zagrebačkom nadbiskupskom dvoru i odatle se preselio u vječnost, pokazala, komu odsad treba da se utječemo kao ocu katoličkog pokreta? Nadbiskup Bauer primio je tu veliku baštinu biskupa Mahnića...

Slika desno:
NADBISKUP DR ANTUN BAUER VRAĆA SE SA PROSLAVE 25. GODIŠNJICE HRVATSKOGA KATOLIČKOG AKADEMSKOG DRUŠTVA „DOMAGOJ"
početkom prosinca 1931. *Foto Dr Josip Andrić*

Slika dolje:
NADBISKUP DR ANTUN BAUER U SVEČANOJ PROCESIJI NA EUHARISTIJSKOM KONGRESU U SARAJEVU
početkom lipnja 1932.

NADBISKUP DR ANTUN BAUER U SIJEČNJU 1933.
Foto Mosinger

Slika dolje:
NADBISKUP DR ANTUN BAUER S HRVATSKIM HODOČASNICIMA U SVIBNJU 1933. PRED BAZILIKOM SV. PETRA U RIMU
U sredini nadbiskup Dr Antun Bauer, lijevo do njega kardinal Pellegrinetti, a desno splitski biskup dr Bonefačić

17. veljače 1921.

Izabran sam na današnjoj skupštini Hrvatskoga Književnoga Društva sv. Jeronima u odbor te književno-prosvjetne ustanove, kojoj ću odsada posvetiti najveći dio svoga rada i nastojanja.

25. veljače 1921.

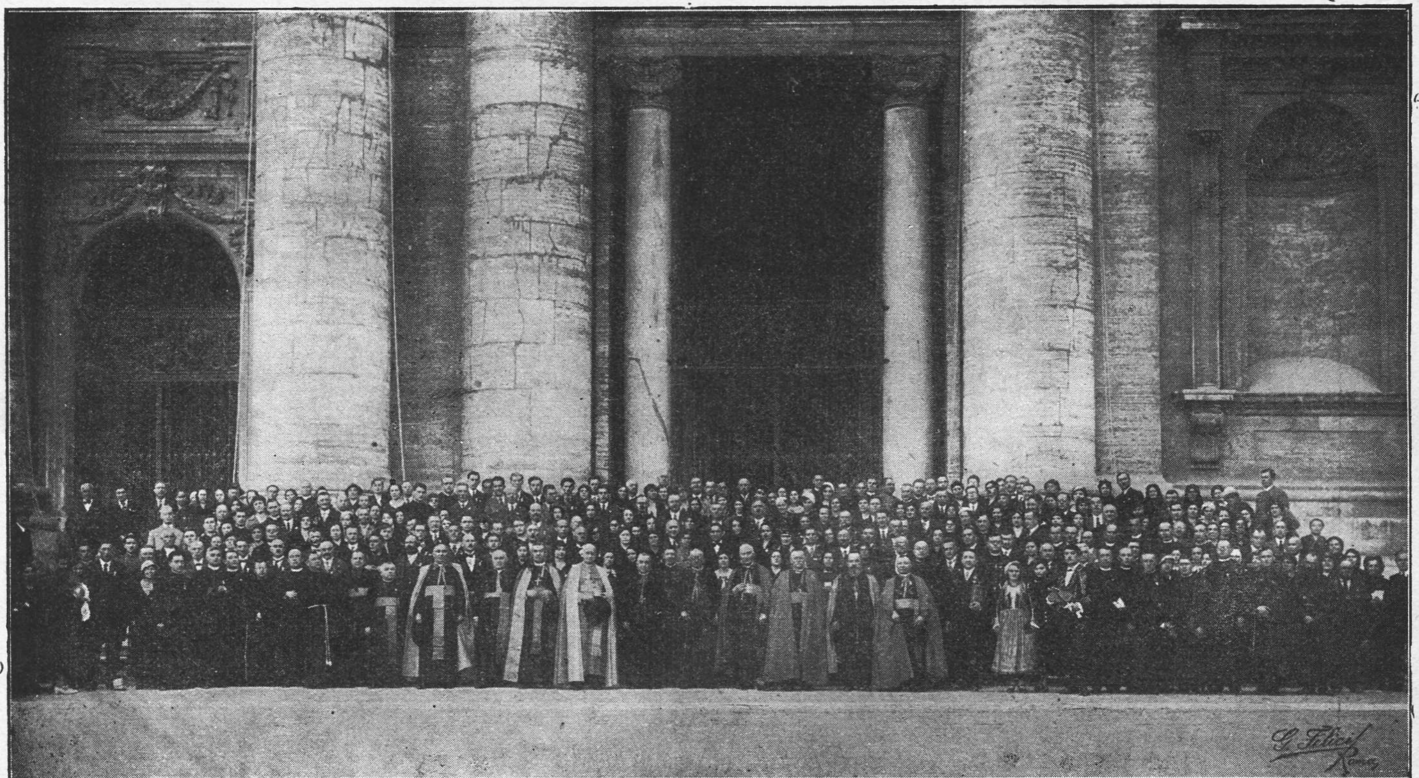
Danas se konstituirao novi odbor Hrvatskoga Književnoga Društva sv. Jeronima, kojemu sam postao urednik. Stupio sam tim u u službu, koja je u najbližoj vezi s radom hrvatskoga svećenstva pod pokroviteljstvom hrvatskoga metropolite. Tim se izvršuje moja nakana, koju sam ono bio stvorio primivši pred svoj polazak na skolastički studij ono pismo nadbiskupa Bauera. Odsad će se moj život i rad kretati pod vrhovništvom njega kao duhovnog oca hrvatskog naroda.

27. siječnja 1927.

Danas je u nadbiskupskim dvorima pod predsjedanjem hrvatskoga metropolite dra Antuna Bauera održana konferencija o osnutku Bratovštine Dobre Štampe, kojoj je zamisao dao također nazočni biskup krčki dr Josip Srebrnić. Promatrao sam nadbiskupa Bauera, s kolikom je ljubavlju i sâm zasezao u raspravu. Vidio sam tek sada, koliki je on zaštitnik hrvatske katoličke štampe i s kolikom ljubavlju prati njen razvoj i napredak.

25. kolovoza 1928.

Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima slavi posebnom svečanošću šezdesetugodišnjicu svog opstanka 29. i 30. rujna. Danas smo dr Deželić st., koji zamjenjuje predsjednika Knežića (on je na liječenju u Karlovim Varima), dr Markulin i ja bili kod društvenog pokrovitelja nad-

NADBISKUP DR ANTUN BAUER DIJELEĆI SVETU POTVRDU U ZAGREBU NA DUHOVE GODINE 1934. — *Foto Dr Josip Andrić*

biskupa Bauera, iznijeli mu program proslave i zamolili ga, da taj program odobri i da uzme proslavu pod svoje pokroviteljstvo. Nadbiskup je s radošću sve odobrio i još dodao:

»A ja ću još k tome izdati i poslanicu svećenstvu i vjernicima. Odredit ću, da se na blagdan sv. Jeronima po svim županama služe sv. mise zahvalnice i održe propovijedi o tom, kolika je blagodat za hrvatski narod, što imade ovakvu važnu književno-prosvjetnu ustanovu, koju neka svim srcem još više prigrli i pomogne u njenu blagotvornu radu. U katedrali ću služiti pontifikalnu sv. misu zahvalnicu ja sam,« završio je nadbiskup s posebnim toplim prizvukom u glasu.

Izvijestio sam zatim, kako su na proslavu pozvana i sva slična slavenska katolička društva.

»Doći će i vođa slovačkoga naroda Andrej Hlinka, predsjednik Slovačkoga Književnoga Društva sv. Vojtjeha u Trnavi,« rekoh.

»Hlinka?« iznenadi se nadbiskup. »To mi je drago. Mi smo se Hrvati i Slovaci skupa borili proti Madžarima...«

Još danas pisao sam Andreju Hlinki u Ružamberok, kako se i hrvatski metropolita raduje njegovu dolasku.

(Svršit će se.)

Slika desno: NADBISKUP DR ANTUN BAUER NA LJETOVANJU U KAMNIKU U KOLOVOZU GODINE 1935.
Foto Dr Josip Andrić

Slika dolje: NADBISKUP DR ANTUN BAUER PRIGODOM BORAVKA LONDONSKOG NADBISKUPA KARDINALA BOURNEA U ZAGREBU GODINE 1934.

NA PRIJESTOLJU ZLATNOM

PJESMA U ČAST HRVATSKOGA METROPOLITE DRA ANTUNA BAUERA O NJEGOVOJ ZLATNOJ MISI GODINE 1929.

Spjevao Dr Velimir Deželić st.

Na prijestolju zlatnom velikih pastira
Otkud genij roda sipo zrake svete
Onda, kad su sablje zveketale klete
i kad krijes visoki plamtio nam mira,

Sjediš ko gorostas. Al Ti srce dira
Svaki jecaj Majke Hrvatske. Ko dijete
Ljubiš je, i zato sad Ti vijenac plete
I za žarki cjelov Tvoje čelo bira.

Kano svijeća bio njoj si na oltaru,
Kano korijen palme za vedrinu novu
Kano zrno Božje vječnom blagoslovu

Sazdo si joj dvore svijetla u svom žaru
Plamenoga srca. Cio narod prosi:
Još nam dugo zublju Krista nosi!

NADBISKUP DR ANTUN BAUER IZLAZI IZ UMJETNIČKOG PAVILJONA nakon otvorenja protubezbožničke izložbe u veljači 1935.

NADBISKUP DR ANTUN BAUER DOLAZI U UMJETNIČKI PAVILJON, DA OTVORI PRVU HRVATSKU IZLOŽBU SVETE ZEMLJE
U Zagrebu 14. ožujka 1936.

NADBISKUP DR ANTE BAUER RAZGLEDAVA IZLOŽBU SVETE ZEMLJE, koju mu tumači naš urednik dr J. Andrić

ZADUŠNICE U JERUSALEMU

Hrvatski metropolita dr Antun Bauer bio je prvi pokrovitelj hrvatskih hodočašća u Svetu Zemlju i prvi pokrovitelj Hrvatskog Odbora za Svetu Zemlju. Pod njegovim pokroviteljstvom razvijena je akcija za ostvarenje hrvatskog svetišta u Svetoj Zemlji, koje je ljetos s oltarom bl. Nikole Tavelića u Jerusalemu i ostvareno. Njegova je bila želja, da preuzv. g. dr. Alojzije Stepinac pođe mjesto njega u Jerusalem i obavi posvetu tog oltara. Zato će 21. prosinca na tom hrvatskom oltaru u Jerusalemu biti odslužene zadušnice za pokoj duše velikog Hrvatskog metropolite, a isto tako će svakog drugog utorka u mjesecu kroz čitavu godinu dana biti služene sv. mise na njegov spomen u tom hrvatskom svetištu u Jerusalemu.

Slika desno: NADBISKUP DR ANTUN BAUER IZLAZI S IZLOŽBE SV. ZEMLJE

150 TISUĆA HRVATA OTPRATILO HRVATSKOG METROPOLITU NA VJEČNI POČINAK

Zagreb je uoči Nikolinja imao svečani dan: dočekao je u oduševljenju novoga kardinala Hermenegilda Pellegrinettija, koji se došao na odlasku u Rim oprostiti od Zagreba kao glavnoga grada hrvatskoga nada i od hrvatskoga metropolite dra Antuna Bauera. Dan iza Nikolinja došao je tužan: oko 4 sata po podne proletio je kao grom iz vedra neba glas, da je preminuo hrvatski metropolita dr Antun Bauer. Šest punih dana naviještao je turobni bruj zvonâ sa crkava tužnu tu vijest i pozivao duše na molitvu za velikoga hrvatskog metropolitu. Stotinu tisuća Hrvata prodefiliralo je pred njegovim odrom i došlo, da se od duhovnog oca Hrvatske oprosti.

PREDSJEDNIK DRUŠTVA SV. JERONIMA DR FERDO ROŽIĆ održao je na kraju sprovoda nadbiskupa Bauera pred katedralom krasan govor o velikom pokojniku

NOVI HRVATSKI METROPOLITA NADBISKUP DR ALOJZIJE STEPINAC VODI SPROVOD S ĐAKOVAČKIM BISKUPOM DROM AKŠAMOVIĆEM I KRIŽEVAČKIM BISKUPOM DROM NJARADIJEM
U pozadini ostali hrvatski biskupi

DR ANTE TRUMBIĆ S DRUGIM HRVATSKIM NARODNIM PREDSTAVNICIMA U SPROVODU *Sve slike foto „Obitelj"*

Sedmoga dana — 13. prosinca — prošao je kroz ulice Zagreba, obučene u crno, veličanstveni upravo kraljevski sprovod, u kojem je 150 tisuća Hrvata otpratilo neprežaljenoga hrvatskog metropolitu dra Antuna Bauera na vječni počinak. Široki slojevi hrvatskog naroda, svi staleži, svi hrvatski biskupi i najviši predstavnici knjige, znanosti, umjetnosti i vlasti pratili su najvišega hrvatskog dostojanstvenika na tom posljednjem putu. Govori predsjednika Akademije znanosti i umjetnosti dra Alberta Bazale, predsjednika Hrvatskoga Književnoga Društva sv. Jeronima dra Ferde Rožića, velikog meštra Braće Hrvatskoga Zmaja Milutina Majera te načelnika gradova Zagreba i Varaždina bili su izrečeni za oproštaj u ime onih, koje je veliki pokojnik svojom ljubavlju najviše zadužio. A krunu je tim oproštajnim govorima postavio vrhbosanski nadbiskup dr Ivan Ev. Šarić, čije su pjesničke riječi s propovjedaonice prodrmale sva srca.

Tijelo hrvatskoga metropolite spušteno je u grobnicu u prvostolnoj crkvi. Zvona su umuknula. Crne se zastave nečujno povukoše. Cijeli se Zagreb i cijeli hrvatski narod turobno predade zahvalnom sjećanju na onoga, koji je u najtežim časovima bio najjači i jedini oslon Hrvatske...

VELIKI MEŠTAR BRAĆE HRVATSKOG ZMAJA MILUTIN MAJER održao je pred katedralom govor u ime zagrebačkoga građanstva opraštajući se od hrvatskoga metropolite. Sprijeda seljak Ivan Trošić s vijencem Društva sv. Jeronima

LEGENDA O MARIJINU SLIKARU

POSVEĆENO UMJETNIKU GABRIJELU JURKIĆU

Napisao Nedjeljko Subotić

Bio je gotov istom jedan dio samostana na obronku Vipere, i to istočno samostansko krilo uz crkvu Velike Gospe, kad je brat Nikola ostao sam samcat u svojoj ubogoj sobici pred slikarskim stalkom.

Ko je taj sin Sv. Franje?

Rodom je bio iz Grude blizu Potomja. Otac mu je bio kmet dubrovačkog vlastelina Bunića. Kad mu je otac odnio u Dubrovnik jedne godine u dvor svoga gospodara godišnji poklon, košaricu zrelih pečenih maslina, suhoga grožđa i bedru suhe praščevine, ode i on prvi put s ocem u grad. Stari Bunić zadrži u svojoj vili na Lapadu mladića, koji mu se svidio na prvi mah. Nikola je bio kršan, zdrav i lijep momak bistre pameti i uzorite besjede. Služio je starog vlastelina kao vrtlar, sadio je povrće i zalijevao cvijeće, klještrio i redio voćke, ali je i vodenim bojama resio, slikao ložu, gdje je vlastelinova obitelj u ljetno doba primala prijatelje i častila ih domaćim slatkišem i pićem. Neko je vrijeme Nikola učio slikarsku umjetnost kod nekog Boždarevića u Gružu. Kako je bio jogunast, majstor ga otpusti, i on zaplovi morem, gdje je služio na brodu, pa se nakon nekoliko godina zbog svoje okretnosti i praktičnog znanja uspeo do položaja zapovjednika jedne trgovačke galije iz Lopuda. Ali zbog čestih opasnosti ostavi pomorski život. Iskrcao se u Sirakuzi na Siciliji. Tu sa svojom uštedom otvori trgovinu žitarica. Zaljubio se u neku Rozu, kćer gradskog pekara, pa se njome i oženio, premda je bila krhka zdravlja. Brzo mu je umrla, a da mu nije ostavila poroda. U svemu razočaran vrati se u svoju malu i zavičajnu Grudu na Pelješcu.

Sada ga eto vidimo kao ponizna i zanešena redovnika pod franjevačkom otrcanom smeđom kukuljicom u toj siromašnoj samostanskoj sobici, gdje je opet nadahnut odozgo prihvatio svoj kist iz mladenačkih dana. Svoj kist i svoj talenat posvetio je s dopuštenjem svojih starješina slikanju Majke Božje i nebeskih anđela.

Sjedi brat Nikola pred svojim slikarskim stalkom. U desnom kutu mu je niski drveni krevet, nad njim slika propetog Isusa, ispod koje gori malo kandioce. Do kreveta je jedno klecalo. Na lijevoj strani je stol sa tronožjem, a na njem razni slikarski pribori: čaše sa kistovima razne veličine, pa nekoliko malih staklenih zdjelica, koje su pune prašine raznovrsnih boja. Na jednom je kraju stola uokvirena slika Sv. Mihajla, komu je kao pobjedniku nad Luciferom brat Nikola osobito odan i pobožan.

Baš su prošle nedjelje stigla u samostan 4 pomorca iz Trstenice i zamolili oca Junipera, samostanskog predstojnika, neka bi naložio bratu Nikoli, poniznom slugi Božjemu, da na njihov trošak naslika Majku Božju pod naslovom Gospe od Anđela. Oni su se zavjetovali, da će jednu Gospinu sliku darovati svetištu Gospe od Škrpjela na otočiću u Boci Kotorskoj, te da će na svojoj lađi dragovoljno i besplatno dovoziti iz kamenoloma Vrnika na Pelječac tesano kamenje za gradnju klaustra toga samostana, što ga je gradio 1480. po nalogu dubrovačke republike i stonskog biskupa arhitekt Jure Gradomilović iz Bosne, koji je izašao iz škole Andrije Alešija u Splitu, čuvenoga graditelja trogirske krstione. Jedan od ta četiri pomorca bio je trpanjski kapetan bogumilske vjere po imenu Prvoš Pletikosić. On se obratio na katoličku vjeru prije četiri godine. Putovao je s onom trojicom na domaćoj pulaci oko Santorina u Grčkoj, gdje ih je zadesila teška pogibija zbog silne oluje. Iz očite smrti ih je oslobodila Majka Božja, koju su skrušenim srcem klečeći na krmi svoje pulake uzdignutim rukama zazivali u pomoć. Trpanjski bogumil Pletikosić je pričao ocu Juniperu, da je u onom groznom času čak vidio između crnih i olovnih oblaka u zviždduku nemila vihra priliku Blažene Djevice, koja da je bila okružena od anđela, a to da ga je navelo, da se vrati u krilo prave vjere naših otaca.

Eto sada brata Nikole, koji poslušno prima nalog oca Junipera i spreman je, da slika Isusovu Presvetu Majku. On ima da na drvenoj ploči, koja stoji uspravno na tronožnom stalku, prikaže Kraljicu Anđela tako gizdavu i milu, kao što je nosi u svojoj vreloj mašti.

Sa svim žarom svoga srca i moći svoga talenta zaboravlja mali brat Nikola sav svijet naokolo. Trudi se i crta glavnim potezima, da zaokruži i zaustavi na daski Njezino lice. Uzimlje mlinac i melje krupno grumenje boja iz nekih ruda i zemlje. Prah spaja sa žumanjcem jaja i lanenim uljem u zdjeli. Jednu po jednu boju reda u eliptičnoj crti na svojoj paleti. Miješa boje i modeluje lice Gospe od Anđela. Ah, nije brat Nikola zadovoljan. Uzimlje suknenu krpu i briše boje, pa iznova nastavlja svoj bogodani i sveti posao. Ne, ne uspijeva Nikolin naum: nije to ono pravo nebesko lice, što mu je usađeno u pobožnoj serafinskoj duši. Njegova ruka je ovaj put neobično nesigurna, kist mu division dršće između prstiju. Što je to? Napast? Nevolja?

Dva puta je bio uglavnom gotov u poslu. Dva puta je s nekom predanom ustrpljivošću mumljajući ime Marijino suhim, grozničavim usnama sa britkim srpastim nožićem i krpom bojadisanu

sliku izbrisao. Ali zakukuljeni slikar se nada, da će mu treći put uspjeti da dođe do cilja.

Bilo je to poslije podne uoči Prikazanja Djevice Marije u hramu. Rastvoren je prozor tihe Nikoline ćelije, odakle ulazi na stalak pregršt sunčanih zraka na smiraju. Na donjem pragu prozora trepere rumene i bijele latice na dva ružina struka u zemljanim vazama pozdravljajući svojim kasnim jesenskim mirisom slikovite obronke Vipere, što se spuštaju uz samostan nistrmo do žala između Kućišta i Mokala. Na lovorovu stablu u bližnjem samostanskom vrtu biglišu modrokosi i živžikaju obijesni vrapci, koji oživljuju svojim glasićima tu čisto svetačku samoću.

U slikarevu ćeliju piri lagan lahor, kao da po malom prostoru maše krilima jedan nebeski rumeni seraf. A jedna lutnja, koja stoji naslonjena na drvenoj polici u desnom kutu ove ćelije, kao da se budi iza sna, pa se čuje neka davno zaboravljena melodija, koju je zakukuljeni slikar slušao nekoć na grobu Sv. Agate u Sirakuzi.

I treći pokušaj brata Nikole, da prikaže točno ono, što s tolikom milinom nosi i drži u svojoj mašti, ne uspijeva i propada. Uzimlje krpu i s dubokim uzdahom ustrpljivo briše Njezino lice na ploču. Slikar nepomično stoji na stolici. Ruka mu samo seršće i četvrti put se trudi i muči, da naslika nebesku Kraljicu.

Ali uto se čuje pjevanje braće redovnika iz obližnjega crkvenoga kora. Hebdomadar počinje, a braća nastavljaju:

»Tota pulchra! Sva si lijepa o Marijo, i ljage istočne nema u Tebi!«

Brat Nikola prisluškuje. Neka nova snaga obuzimlje svaku žilicu njegova bića. On osjeća, da je kao slikar jedna duša sa posvećenom braćom, što pjevaju u koru časoslov Neoskvrnjene. I njega zanosi pjesma, pa tiho ispod glasa pjevucka: »Sva si lijepa o Marijo!« Slatki zvukovi tankih žica s probuđene lutnje i šapat razmahanih ruža spajaju se sa slikarevim prigušenim pjevom:... »I ljage istočne nema na Tebi!«

A ruka se pri tome snažno hvata kista i bojama stvara neko novo, svetački nježno i milo, božanski lijepo lice. Aha! Da, to je Ona. Sasvim je slična nekoj tako dragoj pojavi, koju je negdje spazio u svijetu. Ali sada ne zna, gdje je to bilo. A to je sjećanje tako divno, da bi mu srce sada tako rado puklo i razbilo grudi. Gdje je to bilo? Gdje je baš to lice vidio?

Potezi su tog Djevičina lica na stalku tako blagi i istinski i ujedno tako čvrsti, a boje tako sjajno usklađene, da je prava divota. Sveta revnost sve to više raste u navali nenadanog veselja u slikarevoj nekim čarom obuzetoj duši.

Sva si lijepa, o Marijo! Pjevaju braća, ciliče lutnja, šapću ruže, biglišu ptice u lovoru, uzdiše seraf nevidljivih krila, klikće Nikolino srce, struji lahor. Sve je gotovo, ali treba još nadodati crne oči Majke Božje. Te oči prevrće u svojoj upaljenoj mašti: moraju biti dosta velike,

NADBISKUP DR ANTE BAUER NA SVADBI SVOG NEĆAKA ING. JERKA BAUERA U BREZOVICI 15. LISTOPADA 1933.
Lijevo prvi stoji tadanji ceremonijar dr Alojzije Stepinac ni ne sluteći, da će već za pola godine postati nadbiskup koadjutor, a za 4 godine hrvatski metropolita
Foto Tonka

žive, sjajne, magične, kao što su i u njega, slikara, ali da, hiljadu, hiljadu puta zamamnije i ljepše nego kod najdivnijeg ljudskog stvorenja. A nijesu još ni kose dovršene. One moraju biti bujne, duge, da se prelijevaju u blistavilu kao sedef ili svila kestenjaste boje, pa da pokrivaju lagano vrat i ramena kao plašt iz alabastra, a nad čelom da se uzdigne kruna iz žeženog zlata optočena po srijedi smaragdima, ametistom i rubinom. A dalje niz vitka ramena da se spušta haljina u prozirnu modrilu.

Slikar se pomakne tri koraka od stalka, da bolje pregleda svoj rad. Blažen je i zadovoljan kao nikada. Da, slikao je Nju dvadesetak puta, da s tim slikama uresi pelješke crkve sa potpisom na dnu: Frater Nicolaus Minorita pinxit. (Ovo je naslikao brat Nikola od Male Braće.) Ali nikad doslije nije uspio da probudi u život ovako istinski lijepo umjetničko djelo. Još dopire iz kora pjevanje braće u molitvi:

»Sva si lijepa o Marijo!«

Raste šapat cvijeća i romon slatke lutnje u ćeliji. Iz kora dopiru akordi orgulja. Iz visina se čuje nepoznati glas.

»Nikola, Nikola, ljubljeni moj! Zar si me zaboravio?«

Nikola se prene i u tili čas probudi se iz najljepšeg sna. Zar je to doista bio samo čudan, divan san?

Brat Nikola stoji prekrštenih ruku na stolici i upire svoj zaljubljeni pogled u Njezinu gotovu sliku na drvenoj ploči. Malo božansko Čedo smješka se u Njezinu naručju. Naokolo lebdi nekoliko ljupkih anđela. To je milina, koju ljudski jezik nije kadar opisati. Najednom bljesne u ćeliji neobično zlatno svijetlo, a iz nepoznatih sfera zabruje bakarne trube. I sve iznenada utihne. Umjetnik se pomnjivo zagleda u sliku i zaprepasti se: istom sada upozna to lice, koje je usprkos nekoj svetačkoj pojavi nosilo značajne crte Nikoline naglo preminule Roze iz Sirakuze. Kao munja bljesne mu svijetlo spoznaje, da njegova umjetnička duša nije pročišćena od svih predodžaba, što su ga nekoć vezale uz taj profani svijet.

»Niko, Nikola, ljubljeni moj! Zar si me zaboravio?«

U onim crtama oživljuje sada neko biće, jednom tako dobro, umilno privlačivo i bajno, što sada tu treba, da ga ponese u vrtlog tuge i praznog maštanja. I to se spoznanje javlja s nekim bolom, kao da je svojim kistom obeščastio najsvetiji lik, što ga Svevišnji sazda, da bude hram Isusova čovječjega tijela.

Odmah poteče do stola, umoči kist u zdjelicu crne boje i dva, tri puta namaže uzduž i poprijeko naslikani lik Roze iz Sirakuze, koja je u tako gizdavim i savršenim oblicima ljepote imala da predoči Nebesku Djevicu.

Umjetničko djelo stvoreno s tolikim naporom duha i srca bilo je u jednoj sekundi uništeno.

Slikar opasan kuštravim pasom franjevačkog reda leži prostrt potrbuške na hladnoj zemlji pod stalkom, na kome stoji omrčena ploča. Uto se iznenada u večernjem mraku sva ćelija obavije neopisivo svečanim i ljupkim svijetlom. Kao da se u toj uboškoj ćeliji obnavlja sjaj nebeskog dvora. Umjetnik pod smeđom kukuljicom osupnut neobičnim svijetlom pomalo se diže i uspravlja prama stalku s podignutim zjenicama uvis. Tamo gore treperi u zraku mnoštvo anđela u vijencu, a u njegovoj sredini na zlatnom prijestolju sjedi Ona, najljepša među ženama. Gospa od Anđela, okrunjena blistavim bisernim dijademom. Nebeski se gosti blistaju u takvoj neodoljivo privlačivoj raskoši, da se ta krasota ne da opisati, a najmanje se mogu izreći ljudskim riječima duboke draži nebeskog svečanog pjevanja, što se talasa prostorijom ćelije, koja se širi u beskrajnost.

Skoro obezumljen sklapa i diže drhtave svoje ruke usrećeni umjetnik, koji pada na koljena i zaneseno gleda u rajsku Gospođu, što ga sa neizmjernom ljubeznošću miluje sjajnim crnim očima, pa mu pokazuje malog premilog Sinčića, što ga drži na koljenima. Slikar očaran na dražima neprispodobivog nježnog Djeteta roni suze i ujedno se smješka u svetom mističnom zanosu. Nešto ga silnom snagom potiče, da ono Čedo prizove, pozdravi, pohvali, ali ostaje nijem, ne nalazi riječi. Pa kako da s tim žarištem svega raja progovara ljudskim jezikom? Nemoguće. Ali srce snažno udara u grudima i na svoj način Gospodu kaže, što jedno ubogo ljudsko stvorenje u taj mah osjeća.

»Oprosti, Božja Majko, mojoj grešnoj drskosti! Previše sam bio smion, kad sam mislio, da Tvoj lik mogu vjerno naslikati. Oprosti i . . .« jeca mali brat ohrabren milostivim pogledom nebeske Kraljice.

A Ona ga prekida ljiljanskim nježnim naglaskom:

»Sinko, reci mi, kako se može zemaljskim bojama na drvetu prikazati istinski i vjerno ono, što pripada rajskoj nadosjetilnoj blaženo-

ISPRAVI! U prvim štampanim primjercima „Obitelji" broj 50. uvukla se na str. 933. u sastavcima „Teški časovi" i „Pjesnički snovi" premetanjem sloga ova pogreška: Iz sastavka „Teški časovi" treba konac od stavka „Negdje cvate smiješak . . ." prenijeti na kraj sastavka „Pjesnički snovi". Ukoliko je tko dobio takav primjerak, molimo, da to ispravi.

sti? Nijedan umjetnik na zemlji ne može kistom zahvatiti sunčano svijetlo ni drhtanje zvijezda, pa niti mjesečevo blijedo svijetlo. Pa kako ti pada na pamet, da materijalnim oruđem likovno prikažeš ono, što se sjaji nad zvijezdama i što ne vidje ni jedno ljudsko oko, a što ne može da podnese nijedno ljudsko srce?«

»Ali, Gospo i Kraljice, ja sam vjerovao, ja sam pogriješio zbog zavedenog i zaljubljenog srca!«

Marija se nato ljubezno smješka i reče:

»Sinko, ne odustani, nego nastavi svoj posao kao Marijin slikar. Neka te prati ponizna misao, da je sve to, što slika najvještija ruka ljudska, samo sjena, samo blijedi odraz natprirodnih rajskih divota, što sam ti ih zbog tvoje duboke vjere sada ukazala.«

Sjaj nebeske luči stade u ćeliji sve više blijediti. Blažena Djevica se obavija žarkom i zlatnom koprenom. Zaneseni brat Nikola šapće uzdrman u svome biću:

»Sva si lijepa, o Marijo, i grijeha istočnoga nema u Tebi!... Zdravo, Marijo, milosti puna, Gospodin s Tobom!...«

Uzvišenog nebeskog viđenja nestade.

Nešto je kao orkan zahujalo kroz prozor. Umjetnik se ogleda naokolo. Sve je kao prije: uboga, jednostavna, samotna ćelija. Ali na bijelom zidu nad krevetom ima brat Nikola šta vidjeti:

Sjaji se u živim svježim bojama slika Gospe od Anđela, koja grli Božansko Djetešce. Nikakve osobite ljepote na tome licu. Boje su lica tamne i zagasito smeđe, oči velike i crne, samo neka rajska dobrota diše u Djevičinu pogledu i u zjenicama malog Isusa. Sve kao na kakvoj drevnoj ikoni, koju naslika ruka sv. Luke Evanđeliste, pratioca Djevice Marije na zemlji. Neko držanje toga poprsja čudno i donekle ukočeno. Pod slikom slikar čita velika tamna slova:

»Ne gledajte me, što sam crna, jer me je sunce opalilo...«

»Kad zahladi dan i sjenke otiđu, vrati se, budi kao srna, dragi moj, ili kao jelenče po gorama razdijeljenim!...« (Pjesma nad pjesmama.)

Braća su našla kasnije brata Nikolu onesviještena na podu blizu stalka. Tri su ga dana dvorili, i on im je pomalo pričao, što je vidio i čuo, a braća su redovnici vjerovali gledajući onaj živi dokaz — sliku Anđeoske Gospe na zidu ćelije.

A kad je umjetnik opet ustao svjež i snažan na noge, uzme kist i prenese na ploču sa zida lik Gospe od Anđela u malom mjerilu i gotovu sliku lijepo uokvirenu predade za nekoliko dana zahvalnom Prvošu, trpanjskom kapetanu. Prvoš prenese sa svojim drugovima na svojoj lađi tu sliku na otočić Gospe od Škrpjela u Boci. A Gospina slika na zidu ćelije ostade još nekoliko dana i nestade.

U ožujku naredne godine cijepao je drva za večeru samostanske braće mali brat Nikola. To je bilo u vrtiću ispod puta, koji vodi u Bilopolje. Vrtić se blizu crkve strmo spušta put mora.

Nikola odloži sjekiru, ali ga zabliješti svjetlost iz jedne pukotine. Pobožni se brat lajik približi izvoru one svjetlosti i s nekom bojazni zaviri glavom unutra. Na njegovo veliko čudo ugleda čudotvornu sliku Gospe od Anđela, koju je prošle godine naslikao. Znak, da je Gospa od Anđela odabrala baš ovaj pelješki krajolik za svoj stan i boravak.

Ode glas munjevitom brzinom od usta do usta. Narod se kupi odasvuda. Otac gvardijan priredi svečanu procesiju i sa zastavama, pjevanjem Marijinih pjesama i upaljenim voštanicama odnesoše čudotvornu priliku u susjednu samostansku crkvu. Tu sagradiše u malo vremena oltar i na nj položiše čudesnu sliku Gospe od Anđela, koja je poslije dijelila pobožnom puku nebrojene milosti i blagodati. Na tom je mjestu ta čudotvorna slika još i danas.

Nema više na onom prozoru onih dviju zemljanih vazâ sa strukovima mirisnih ruža. Zanijemili su oni modrokosi i vrapci u gustom lovoru. Nema u onoj samostanskoj ćeliji onog slikarskog stalka ni Marijina slikara pred njim. Ali u lijepo iskićenoj, posvođenoj samostanskoj crkvi Velike Gospe nad Orebićem mala prilika Gospe od Anđela crnkasta oblika u bizantinskom stilu, koju trubljenjem pozdravljaju na prolazu iz korčulanskoga kanala svi pelješki brodovi i parobrodi, još mi spominje poniznog brata Nikolu u serafinskoj halji i još mi spominje nebesko viđenje Marijina slikara, poniznog brata Nikole.

SPREMAJMO SE ZA BOŽIĆ!

Božićno zvono. Uzmi zemljani lonac za cvijeće te ga obavij i izvana i iznutra bijelim krep-papirom. Zatim izvana omotaj još jedamput lonac nešto duljim krep-papirom, te načini njime oblik zvona, a to ćeš lako moći, jer se krep-papir može razvući. Oko malog drvceta učvrsti žicu, koju prevuci kroz donju luknju lonca: za tu ćeš žicu objesiti »zvono«. A da se ne vidi žica, prekrij je prugom svilena papira, pa stavi oko nje vate, da možeš načiniti i tu oblinu zvona, te stegni oko vate onaj bijeli krep-papir, kojim je lonac izvana prevučen. Preko donjeg ruba zvona prevuci svilenu vrpcu, kroz koju postrance provuci malu jelinu grančicu. Klatno načini od mjedene žice te pričvrsti na nju na kraju pozlaćeni orah, a sve objesi za ono drvce, o koje je zvono žicom obješeno. To božićno zvono vrlo ugodno djeluje, ako se objesi iznad stola, na kojem su božićni darovi, ili na vratima sobe, u kojoj je božićno drvce.

Božićni darovi žene mužu. Mnoge žene sebi već davno prije Božića razbijaju glavu, što da dadu mužu za božićni dar. Treba misliti kod toğ darivanja na praktičnu stranu. Muž će uvijek biti zahvalan ženi, ako mu daruje sviter, koji je sama isplela. Kravata, šal, rupčići, športska košulja, lisnica, nalivpero i drugo iz svagdašnjeg života dobro će doći. Žena će uvijek znati pogoditi ono pravo i nikad ne će takvim darom promašiti ugodan dojam, što će ga izazvati u srcu svog muža dokazavši mu takvim praktičnim darom, kako na nj i njegove sitne potrebe misli i onda, kad ga hoće da posebnim načinom obraduje.

Božićni darovi muža ženi. I muž će najbolje ugoditi ženi, ako joj za Božić daruje kakav dar iz carstva mode. Uvijek se dešava, da joj kojem kompletu manjkaju rukavice, bojadisani rupčić, šal ili torbica. Pa ako dobije i novu pidžamu ili novo krzno oko vrata ili nekoliko pari finih svilenih čarapa, kućne cipele, kućnu haljinu, novu kutiju za puder, tucet batistnih rukavica ili drugo što tomu slično, ne će nikada reći: »Što će mi to, to već imam!« Samo treba da bude doista ukusno izabrano, jer od tog zavisi, koliko će joj se takav dar primiti srca, a to je kod žene glavno, što treba postići.

BOŽIĆNI KOLAČI

Božićni medenjaci. Kuhaj ½ kg meda odstranjujući odozgo pjenu, a kad se počnu praviti mjehuri, brzo makni med s vatre. U drugom loncu rastopi na toplome mjestu ½ kg šećera u ¼ litre vode, ali nemoj kuhati, pa to ulij k onome medu i pusti da ta mješavina postane mlaka. Tada primiješaj 1 kg bijelog brašna te načini tijesto, koje neka stoji tjedan dana (a može i duže) na hladnome mjestu. Kad hoćeš da pečeš medenjak, mijesi to tijesto još dobro na brašnom posutoj daski, razvaljaj ga te izreži razne oblike i peci ih u tavi u srednje vreloj pećenjari. Čim su medenjaci pečeni, premaži ih šećernom ocaklinom ili bjelanjkom.

Narančini poljupci. Naribaj kocke od 20 dkg šećera dobro narančinom korom i zatim ih stuci u mužaru. Načini čvrst snijeg od 2 bjelanjka pa umiješaj u nj stučeni šećer, 3 dkg brašna i 5 dkg prepečenih lešnjaka. U voskom namazanu tavu načini od te smjese male kupčiće pa turi u toplu pećenjaru.

Roščići s pekmezom. Umijesi brzo tijesto od 1/8 litre mlijeka, 1/8 kg maslaca, 2 žlice vanilijina šećera i 3 tvrdo kuhana žumanjka. To tijesto razvaljaj, da bude debelo kao hrbat noža, pa ga razreži na četvorine, na koje stavi pekmeza od kajsija (ili bresaka ili dunja), načini roščiće i peci ih u toploj pećenjari. Stuci snijeg od jednog bjelanjka, zasladi ga, primiješaj u nj malo pekmeza, pa kada roščići u pećenjari počnu žutjeti, stavi na sredinu svakog roščića malo tog snijega te ispeci roščiće do kraja.

Kolačići od oraha. Miješaj 4 do 5 jaja sa ½ kg šećera, dok se ne zapjeni, pa primiješaj ½ kg fino samljevenih oraha, dodaj nekoliko žlica brašna i malo vanilije. Umijesi dobro te posloži u namašćenu tavu kupčiće toga tijesta i ispeci ih u pećenjari, da budu svijetlo smeđi. Čim su pečeni, metni na svaki kolačić u sredinu lešnjak ili pol oraha.

Kolačići s maslacem. Naspi ¼ kg bijelog brašna na dasku i načini u sredini jamu, u koju stavi 5 dkg maslaca, 1 žumanjak, i 13 dkg šećera te nalij 4 žlice bijelog vina. Sve skupa umijesi brzo, razvaljaj, da bude debelo kao hrbat noža, izreži razne oblike kolačića, premaži ih žumanjkom i pospi naribanim orasima te ispeci svijetlo u pećenjari.

Kolačići s mašću. Načini lagano tijesto od ¼ kg brašna, 13 dkg šećera, 13 dkg masti (po mogućnosti guščije), 1 jajeta i 2½ grama cimeta. Razvaljaj ga i izreži razne oblike te ih posloži u namašćenu tavu i ispeci u pećenjari.

Voćne okruglijice. Načini smjesu od šećera u prahu, limunova soka i ruma te primiješaj nasjeckanog voća, oranžata, citronata, kandiranih trešanja, grožđica i dunjina sira. Od te smjese načini okruglijice.

Kolač od čokolade. Rastopi 10 dkg čokolade u vodi i primiješaj 10 dkg maslaca. Tri jaja miješaj sa 10 dkg šećera, da se zapjeni, pa pomiješaj u to onu čokoladu s maslacem, a dodaj i 5 dkg nasjeckanih badema i 5 dkg brašna. Tu smjesu uspi u namašćenu tavu, da bude u njoj 2 cm visoka, pa je peci u umjerenoj pećenjari. Tada kolač razreži uzduž po polovici pa jednu polu namaži razrijeđenim pekmezom od malinâ i stavi drugu polu odozgo. Sve sad prelij sa 10 dkg rastopljene čokolade, u koju si primiješala 2 dkg maslaca. Odozgo pospi nasjeckanim bademima i pistacijama.

Božićni kolač bez jaja. Umijesi tijesto od ½ kg brašna, 2 dkg pjenice (germe), 8 dkg maslaca, 8 dkg šećera, na vrh noža soli, naribane, limunove kore i mlijeka, koliko ga treba, da tijesto bude čvršće. Dobro ga umijesi u posudi te zatim na daski i ostavi ga na toplo mjesto, da kisne. Zatim pridaj grožđicâ i narezanih badema ili oraha. Razdijeli tijesto na 9 dijelova. Ispleti 4 dijela, zatim 3 i napokon 2, stavi jedno na drugo u namašćenu duguljastu tavu, posloži odozgo raspolovljenih ili sitno narezanih badema, namaži razmućenim jajem i peci polako u pećenjari po prilici tri četvrt sata.

Svinuti kolačići. Uzmi šećera toliko, koliko važu 2 jajeta, pa miješaj taj šećer sa 2 žumanjka, dok se ne zgusne. Zatim dodaj tvrd snijeg od 2 bjelanjka, malo naribane limunove kore i napokon primiješaj polako toliko brašna, koliko važe jedno jaje. Iz tog tijesta načini štapice, koje složi u namašćenu tavu, pospi ih šećerom i anisom i peci u pećenjari, da lijepo porumene. Zatim ostavi tavu u pećenjari, a svaki kolačić svini preko valjače.

S. A.

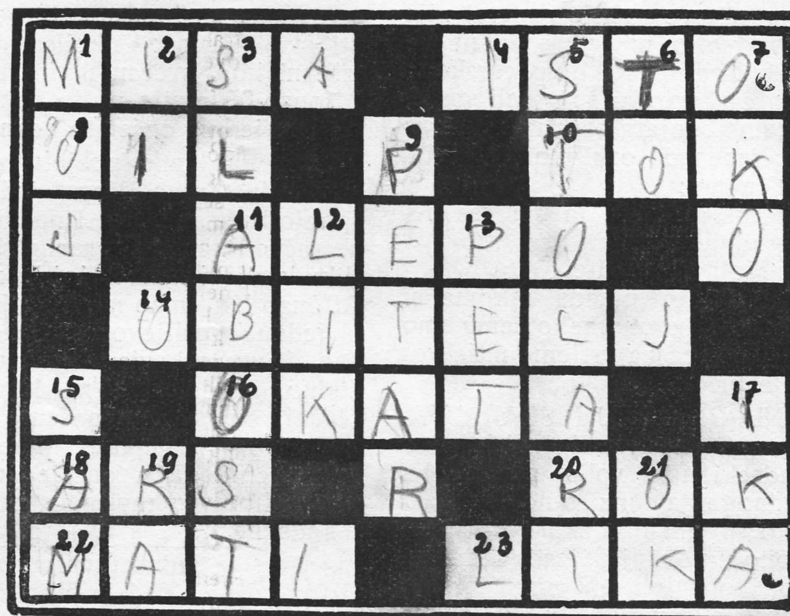
Tjedni kalendar dobre domaćice

Rimokat. kalendar	Prosinac — Decembar
Nedjelja **19** Nemesij	Objed: Juha od vina. Pečena svinjetina s pirjanim kupusom i okrugljicama od žemlje. Savijača s makom. Večera: Hladna pečena svinjetina od objeda sa salatom od krumpira i luka.
Ponedjeljak **20** Eugenij m.	Objed: Juha od rajčice. Varivo od leće s pofeznama. Kuhane šljive. Večera: Salata od leće i luka.
Utorak **21** Toma ap.	Objed: Juha od celera. Kobasice i varivo od krumpira. Večera: Okrugljice od jabuka.
Srijeda **22** Zenon m.	Objed: Juha od mrkve. Makaroni s umakom od rajčice. Večera: Uštipci od krumpira, tijesta.
Četvrtak **23** Viktorija	Objed: Svinjski paprikaš s krumpirom. Palačinke. Večera: Žganci s mlijekom.
Petak **24** Badnjak	Objed: Mliječna juha. Naduvak od riže. Večera: Kaša od graha s češnjakom. Rezanci s makom. Čaj. Orasi, lešnjaci i jabuke.
Subota **25** Božić	Objed: Šunka s hrenom. Juha od jetara. Pečena teletina s roščićima od krumpira i salatom od kupusa, celera i cikle. Sarma. Božićni kolači. Večera: Pečenka, sarma i kolači od objeda.

ZAGONETKE

Križaljka

Sastavio V. Vilper, Zagreb

Vodoravno: 1. služba Božja, 4. jednako, kao, 8. jest, da (starofr.), 10. red, tečenje (vode), 11. krasno (ekavski, s *a* ispred riječi), 14. porodica, 16. pridjev za: velikih očiju (ž. rod), 18. umjetnost (lat.), 20. određeno vrijeme, 22. majka, 23. hrvatska pokrajina.

Okomito: 1. posvojna zamjenica (m. r.), 2. dva vokala, 3. slaboća (pl.), 5. drvodjelja (pl.), 6. pokazna zamj. (sr. r.), 7. organ vida, 9. prvi papa, 12. slika, 13. broj, 15. nije u društvu, 17. Ivan (hipokoristikum), 19. egipatski bog, 21. inicijali hrvatskog zvjezdoznanca.

Odgonetke treba poslati uredništvu do 1. siječnja. Među odgonetače podijelit će se 50 romana.

RJEŠENJE I NAGRADE IZ 42. BROJA

Vodoravno: 2. noć, 3. vrh, 6. uda, 9. orgulje, 11. kost, 13. oker, 15. eta, 16. lje, 18. ara, 20. zjalo, 22. vidra, 23. Izida, 24. zgoda, 26. oči, 28. ara, 29. oje, 31. ring, 33. stav, 34. družina, 35. bik, 36. Ica, 37. Vid. — Okomito: 1. košulja, 4. rosa, 5. hrt, 6. ujo, 7. deka, 8. oke, 10. ura, 12. otirači, 14. erozija, 16. ljaga, 17. Elida, 19. sin, 21. oda, 25. oružnik, 26. ork, 27. Indi, 29. otac, 30. Eva, 32. Grk, 33. sni.

Po 5 romana dobili su Lilić I. i Persa M.

RJEŠENJE I NAGRADE IZ 47. BROJA

Vodoravno: 1. Krka, 4. Isus, 8. Ako, 10. USA, 11. Molat, 14. Kabaret, 16. Ratar, 18. Ora 20. Era, 22. Kosa, 23 Ines. — Okomito: 1. Kat, 2. RK, 3. Komarac, 5. Suteren, 6. Us, 7. sam, 9. Plata, 12. Oba, 13. Ara, 15. Bok, 17. Ras, 19. Ra, 21. Re.

Nagrade su dobili ovi odgonetači: po 10 romana B. Okomić i Zličarić Evica. Šah: Ornić K., servis za liker Marica Reić, 5 romana V. Jakšić, po jednu sliku: K. Pindulić, Ljubica Formenta i Z. Burić. Po jednu knjigu: L. Perinić, P. Pavišić, I. Vukasović, K. Ganza, V. Kereković, M. Horvat, L. Maroslovac, D. Vesselly, M. Bradić, Z. Lipovac, V. Magdić, I. Čiga, I. Zaninović, I. Juka, B. Klarić, B. Rogić, I. Štefani, s. L. Kulier, M Badovinac, A. Šmituc i S. Dokušec.

RJEŠENJE I NAGRADE IZ 48. BROJA

Vodoravno: 1. »Gog«, 3. sala, 6. ukop, 10. led, 12. Str., 13. ar, 14. bok, 16. ov, 17. tokar, 19. opis, 21. Rabi, 23. NR, 24. Una, 25. oj, 26. čast 28. tane, 30. Iso, 31. jad, 32 se, 33. ti. — Okomito: 1. ga, 2. gu, 3. Slavončice, 4, aer, 5. LD (Leon Degrel), 7. KS, 8. Oto, 9. Prvi i jedini, 11. sok, 14. Bosut, 15. karat, 17. ti, 18. Ra, 20. prase, 22. Banat, 27. sô, 29. oj.

Nagrađeni su ovi odgonetači: 20 romana: Opicić I.; 10. romana: Majkić R., 3 romana: E. Werny. Po jedan roman: V. Bonifačić, M. Subotić, Đ. Trnski, E. Tubaković, Đ. Mikloš, M. Đeno, J. Bulić, Antun Fabijanić, Ivo Škreb, Franjka Domjan, Križarsko bratstvo II., Sv. duh i Mimica Bradić.

BRZINA ELEKTRIČNE ISKRE

Da se odredi brzina munjevne iskre, upotrebljen je bio podmorski kabel od Montreala u Kanadi do grada Watervillea u Irskoj, a Waterville spojiše drugim kabelom s Novom Škotskom u Kanadi tako, da su brzojavni znakovi iz Kanade išli u Irsku i natrag, dakle dva puta preko Atlantskog oceana.

Kronometar (ura), na koji su pazili pošiljač i primalac, pokazivao je, da je svaki znak prešao dva puta preko Oceana za $^{11}/_{20}$ sekunde.

A N E G D O T E

KAD LJUDI MNOGO GOVORE. Ruski general Lerov, koji je bio opće poznat kao šutljiv čovjek, vozio se jednom zgodom s knezom Potemkinom u Carskoje selo u posjet caru. Za vrijeme čitave vožnje general nije progovorio ni jedne jedine riječi. Kad su došli do carskoga dvorca i upravo se počeli stepenicama penjati, obrati se Potemkin iznenada ozbiljno generalu, pa će mu:

»Ekscelencijo, ja bih vas nešto molio.«.

»Molim, izvolite!«

»Nemojte nikada nikome ni riječi reći o onome, o čemu smo nas dvojica za vrijeme naše vožnje pričali.«

NEPRIJATELJ PISKARANJA. Poznati austrijski vojskovođa Radecki nije volio piskaranje. Jednoga ga dana ratno ministarstvo spremi na nekakvo inspekciono putovanje. Osam dana nakon toga zatraži ministarstvo obračun o putu. Radecki ni ne misli na to. Iza četrnaest dana dođe ponovo požurnica, da se račun spremi. Vojskovođa je opet šutio, jer mu se to obračunavanje činilo besposlicom. Tri nedjelje iza toga osvane kod vojskovođe jedan činovnik iz ministarstva i zatraži opet obračun.

»Ah, pustite me na miru! Nemam vremena!« promrmlja Radecki.

Ali kada ga je činovnik ponovno zamolio za obračun, stari vojskovođa izvadi nekakav zgužvani komadić papira i nadrija na njemu:

»5.000 kruna primio. 5.000 kruna izdao. Ukrao nisam ništa. Radecki«.

DOBAR ODGOVOR. Poznati liječnik profesor Dr Block nije bio baš učtiv prema svojim pacijentima. Jedamput ga upita neki bogati debeljaković, koji je bezbrižno živio od svoje rente i na silu htio biti bolestan:

»Gospodine profesore, kakav lijek preporučujete protiv moje bolesti?«

»Živite dnevno sa ciglih trideset dinara, ali i tih trideset dinara z a r a d i t e s a m i, pa ćete odmah ozdraviti!« odgovori mu taj znameniti liječnik.

KRALJEVE RUKAVICE. Španjolski kralj Alfonzo XII. nije nikada nosio rukavica, i za njim se naravski u tom morala povesti sva njegova okolica. Što više ni kod svečanih primanja Alfonzo XII. nije nosio rukavicâ, i to je bila općenito poznata.

Jednoga dana posjeti neka visoka inostrana ličnost jednog španjolskog ministra i neobično se začudi, kad u dvorani ugleda sliku kraljevića, na kojoj je kralj Alfonzo XII. imao na desnoj ruci jednu, a u lijevoj je ruci držao drugu rukavicu. To mu bi čudno, jer je znao za kraljev običaj, što se tiče nošenja rukavica, pa će upitati ministra, kako je moguće, da je kralj portretiran s rukavicama, kad ih nikada ne nosi, a ovaj će mu:

»Stvar je jednostavnija, nego što vi mislite. Kad je bivši kralj Amadej (to bijaše Amadej I. Ferdinand Maria, vojvoda od Aoste, koji je bio nakon pada Burbonaca izabran kraljem Španjolske kocem 1870., a već se početkom 1873. zahvalio na toj časti) došao na prijestolje, dao je da se prirede njegove slike za sva ministarstva. Ta slika, koju gledate, nije bila još ni suha, kad je došao njegov nasljednik Alfonzo XII. Iz razloga štedljivosti promijenili smo samo glavu, i mjesto Amadejeve naslikana je Alfonzova. Samo je nesretni slikar zaboravio da preradi i ruke. Radi toga nosi kralj i danas na slici ono, protiv čega je za čitavog svog života osjećao odvratnost — rukavice.«

PROFESOR NA PUTU. Neki učeni profesor W. iz Berlina krenuo je jednoga dana na put. Ušao je sa svojom ženom u vlak u Halleu, ali kad je vlak već bio krenuo, opazi, da je zaboravio dati unijeti kovčeg u vagon. Na stanici u Gothi izađe profesorova žena, da telefonira u Halle, neka za njima pošalju kovčeg. Kad je obavila telefonski razgovor i htjela da se vrati svome mužu u vagon, baš u taj tren odmagli vlak, te ona ostade. Videći profesor, da mu je nesamo kovčeg nego i žena zaostala na putu, izađe na stanici u Alpoldi, da pričeka i ženu i kovčeg do drugog vlaka. No izlazeći iz vagona zaboravi u njemu svoj ogrtač. Putnici su znali, da je profesor putovao u Gothu, pa su na stanici toga grada predali njegov ogrtač. No to je profesorsko putovanje sa čudnim zabunama na 4 razne stanice na koncu ipak sretno završilo. Dr *Zv. Š.*

DOSJETLJIVI DJEČAK. Chateauneuf, čuvar pečata francuskoga kralja Ljudevita XIII., polagao je kad je imao devet godina, ispit za pučku školu. Na ispitu ga upita jedan član komisije:

»Dat ću ti naranču, ako mi kažeš, gdje je Bog.«

»Ja ću vama dati dvije, ako mi kažete, gdje nema Boga,« odgovori dječak. B e k i l

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

Nju će lijepa, moderna torbica veoma obradovati!

B 10-1 **Ručna torbica** od umjetne kože, ukrašena prepletenim drškom, sa zrcalom itd., crna ili smeđa **Din 34.—**

B 10-2 **Moderna torbica** lijepog oblika, od dobre ševret kože, sa metalnim zatvaračem, ukrasom i zrcalom, crna ili smeđa **Din 70.—**

B 10-3 **Lijepa torbica,** od utisnute ševret kože, satenom podstavljena, sa metalnim zatvaračem i zrcalom crna ili smeđa **Din 65.—**

B 10-4 **Kanal torbica** od ševret kože, ponikl. okov, saten podstava, crna ili smeđa **Din 78.—**

B 10-5 **Najnoviji oblik torbice** od dobre kože, metal. ukrasom i drškom, sa zrcalom, crna ili smeđa **Din 84.—**

B 10-6 **Ručna torbica,** omiljen oblik, od prave utisnute kože, sa kožnim drškom, solidno izradjena i ukrašena, crna ili smeđa **Din 72.—**

B 10-7 **Elegantna torbica,** od trajne utisnute kože, sa širokim poniklovanim okovom i patent drškom za izvuči, crna ili smeđa **Din 82.—**

B 10-8 **Kanal torbica,** od utisnute umjetne kože, sa preplet. drškom, izvana ukrašena sa zrcalom, crna ili smeđa **Din 35.—**

B 10-9 **Lijepa, apartna torbica,** sa širokim poniklovanim okovom i praktičnim drškom, od ševret kože, crna ili smeđa **Din 90.—**

B 10-10 **Dobra i trajna torbica,** sa ponikl. okovom, ukraš. prepletenim drškom, podstav. satenom, sa zrcalom crna ili smeđa **Din 40.—**

B 10-11 **Lijepa i trajna kožna torbica,** sa preplet. drškom, rips podstavom, posebno prišivenom novčarkom, crna ili smeđa **Din 88.—**

B 10-12 **Praktična torbica,** za djevojčice, od utisnute kože, moderan oblik, poniklovani okov, držak od kože, crna ili smeđa **Din 48.—**

B 10-13 **Apartna torbica,** od utisnute prave kože, ponikl. okovom, saten podstavom, sa kožnim drškom, 2 predjela sa zrcalom, crna ili smeđa **Din 94.—**

B 10-14 **Vrlo lijepa torbica,** o dobre kože, sprijeda lijepo ukrašena, ripsom podstavljena, sa brušenim zrcalom, crna ili smeđa **Din 96.—**